

عنوان مقاله:

بررسی تغییرات شکل هندسی رودخانه قزل اوزن با تاکید بر عوامل ژئومورفولوژیک و زمین شناسی

محل انتشار:

مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره 23، شماره 2 (سال: 1391)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

محمدحسین رضائی مقدم - استاد ژئومورفولوژی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

محمدرضا ثروتی - دانشیار ژئومورفولوژی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

صیاد اصغری سراسکانرود - دانشجوی دکتری ژئومورفولوژی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

خلاصه مقاله:

رودخانه به عنوان سیستمی پویا، مکان و خصوصیات مورفولوژیکی خود را همواره بر حسب زمان، عوامل ژئومورفیک، زمین شناختی، هیدرولوژیکی و گاه در اثر دخالت بشر تغییر میدهد. رودخانه قزل اوزن یکی از مهمترین رودخانههای ایران است که شکل گیری هندسه بستر در بازه‌های مختلف با یکدیگر تفاوت فاحشی دارد. این رودخانه تحت تاثیر عوامل مختلفی نظیر زمین شناسی منطقه، خصوصیات تشکیلات آبرفتی، مشخصات هیدرولوژیکی حوضه بالادست آن، سازه‌های موجود در آن و شرایط هیدرولیکی جریان، دارای رفتار مورفولوژیکی پویایی است. هدف این مقاله بررسی نقش عوامل ژئومورفیک و زمین‌شناختی بر شکل هندسه رودخانه و نشان دادن علت خمیدگی بستر در بازه دشتی و بازه کوهستانی است. از معیارهای نسبت پهنا به عمق، ضریب بریدگی، شیب طولی، توان رود، ضریب خمیدگی، زاویه مرکزی پیچانها، شکل پلان و لیتولوژی بستر رودخانه برای بررسی شکل هندسی رودخانه استفاده شده است. جهت تعیین کمی پارامترهای فوق از تصاویر ماهواره ای لندست ۷ سنجنده ETM+، نقشه‌های توپوگرافی (۱:۲۵۰۰۰)، مقاطع عرضی برداشت شده در طول مسیر رودخانه و حاشیه آنها، نیمرخ طولی رودخانه مستخرج از مدل رقومی ارتفاعی (DEM) استفاده شد. نتیجه این تحقیق نشان داد که طول زیاد رودخانه و عبور از تشکیلات مارنی و فرسایش پذیر، باعث شده که هندسه رودخانه در بازه دشتی شدیداً تحت تاثیر لیتولوژی بستر شکل بگیرد و فرسایش کناری و توان رودخانه نقش عمده در پیچان رودی رودخانه داشته باشد. در بازه کوهستانی مسائل زمین ساختی حائز اهمیت است و هندسه بستر تحت تاثیر پارامترهای زمین ساختی از قبل طراحی شده است و الگوی مسیر رودخانه از این عوامل تبعیت میکند.

کلمات کلیدی:

رودخانه قزل اوزن، پیچان رود، عوامل زمین شناسی و ژئومورفولوژیکی، مورفولوژی رودخانه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199459>

